

Људска права у Исламу

[Српски – Serbian – صربي]

Аиша Стејси

Превод: Мерсед Суљкановић

Ревизија и обрада: Фејзо Радончић

Ревизија: Љубица Јовановић

2014 - 1436

IslamHouse.com

﴿ حقوق الإنسان في الإسلام ﴾

« باللغة الصربية »

عائشة ستايسي

ترجمة: مرثد سوليكانوفيتش

مراجعة: فيزو رادونشيش

مراجعة: ليوبيتسا يوفانوفيتس

2014 - 1436

IslamHouse.com

Људска права у Исламу

Опис: Моћ и политика код људских права

Шта су заправо људска права? Да ли је то право на живот? Или је то право на слободу, независност и праведност? Да ли људска права обједињују права на сигурност и склониште? Након завршетка Другог светског рата чини се да се западна интернационална политика концентрисала на осигуравање људских права; али је стварност таква да су границе између осигуравања таквих права и задржавања државног суверенитета избрисана.

Растућа моћ и политика који су укључени у браћењу људских права нагиње ка афирмисању западних идеала, иако то они нису и не представљају нужно универзалне идеале. Многи ће тврдити да је

доктрина о људским правима постала средство којим се шири западни морални Империјализам.

Нико неће да порекне да постоје основни неизоставни концепти у људским правима, али питање која су то тачно права постаје често предметом ватрених дебата. Док се поједине светске културе концентришу на индивидуална права и слободе неке друге се концентришу више на преживљавање и на очување заједница.

Ова планета је настањена различитим нацијама и племенима и због свега тога је природно да закони и одлуке које бивају доносене од људи да нису универзално признате без обзира колико се оне чиниле моралним.

Рекао је узвишени Аллах у Кур'ану:

„О људи, Ми смо вас од мушкарца и жене створили и племенима и народима вас учинили да бисте се упознавали.“ (Кур'ан, 49:13)

У овоме спознајемо да су интеракције између нација нормалне и пожељне. Али ипак остаје један део људске природе, а то је да је он завидан и понекад похлепан. Ислам узима у обзир људска стања и због

тога се окреће ка најузвишенијем Створитељу у тражењу упуте. Људска права и одговорности су utkани и садржани у Исламу, и они представљају саме основе Шеријата (Исламског законодавства).

Нема сумње да се у читавом свету дешавају кршења људских права, а често пута и у име религије, а што је најтужније некада и у име Ислама. Али оно што је битно да се схвати јесте да сама чињеница што је нека земља обележена као „исламска“ не значи аутоматски да та земља следи у потпуности Божије законе и заповести.

Такође, битно је да буде јасно да сви муслимани не разумеју у потпуности своју религију и да је не следе у потпуности и доследно. Често пута култура диктира и управља људским поступцима. Оваква тврдња, наравно, може да дође са стране свих религија. У људској историји су људи често пута користили израз „У Божије име“ како би починили грозна недела.

Данас је планета Земља закрочила у 21. век и преплавили су је ратови, глад и велики социјални немири, и због свега тога се често пута као средства лечења чују изрази: слобода, демократија и помирење. У свему томе су природно људска права

превасходно од елементарне важности. Владине и невладине организације као и религијске и добротворне организације и групације говоре сви у једном гласу о једнакости и неизоставним основним правима.

Уједињене нације су основане да би представљале светиљку наде за разумност и заједничке иницијативе, али је то у стварности крезави тигар који није у стању чак и да већину резолуција које су сами донели да спроводе у пракси.

Пре више од 1.400 година је Узвишени Бог објавио Кур'ан који је књига упуте за цело човечанство. Исто тако је изабрао Посланика Мухаммеда, мир над њим, као последњег посланика, и он је управо био човек који је био у стању да води човечанство у нову еру толеранције, поштовања и правде. Кур'ански говори и веродостојно пренесена казивања и изреке Посланика Мухаммеда, мир над њим, садрже све видове права и одговорности за којим људска популацији јамчи, а коју осигурава Узвишени Бог. Та права и одговорности нису препуштена хтењима и похотама мушкараца и жена и они се не мењају као што се мењају границе држава

или владе који једни друге померају а некада остају и то у непрекидном такту.

Уједињене нације су 1.948. године донеле Декларацију о људским правима. Та Декларација у тридесет чланова садржаје основна права која су универзално сачувана и која појашњавају да је она због њих самих и прописана како би „осигурала универзалну пажњу о очувању људских права и фундаменталних права и њихову афирмацију.“¹

Канцеларија високог комесара за људска права при Уједињеним нацијама је ова права описала као неприкосновена, без обзира на пол, расу, веру или боју коже и описали су их као недељиве и као једне о другима овисне и повезане.

У наредних 60 година су светло дана угледале и друге декларације и одлуке које су сву своју концентрацију и труд улагале на то да сачувају права различитих група у различитим друштвима.

Вера Ислам садржи основни правилник који служи за очување права и слобода, али ипак права појединца не смеју да залазе у права заједнице. Ислам

¹ (<http://www.un.org/en/documents/udhr/>)

је доктрина која је посвећена поштовању, толеранцији, правди и једнакости, исто као што је исламски концепт слободе и људских права усађен заједно са вером у једног Бога. Уколико човечанство жели да живи у миру и сигурност мора да следи Божије наредбе.

Муслимани верују да је Бог једини Створитељ и Одржаваоц човечанства и универзума. Он је подарио сваком човеку достојанство, људска права и привилегије у којима уживамо су управо од Њега. Права која је Бог осигурао су за свакога. Ни једна особа није вреднија од друге. Свака особа има право на бригу, опскрбништво и сигурност, и ако би неки људи хтели да нам узму и узурпирају та права која су нам Богом дата онда је на остатку људи да нам та права поврате.

„О ви који верујете, дужности према Аллаху (Богу) извршавајте, и праведно сведочите. Нека вас мржња коју према неким људима носите никако не наведе да неправедни будете! Праведни будите, то је најближе богобојазности, и бојтесе Аллага (Бога). Аллах (Бог), доиста, у потпуности зна оно што чините. (Кур'ан, 5:8)

Моћ и ауторитет су чврсто утемељени приликом одбране људских права. Само прописивање уговора и декларација и њихово неспровођење не могу да заштите понижене и потлачене.

Ислам јасно појашњава да се Бог према свим људима једнако опходи и да се права људска права могу постићи само са покорношћу Богу.

У наредним редовима ћемо истражити неке од 30. чланова Декларације о људским правима и упоредићемо их са становиштем стварности 21. века.

Члан 1, 2 и 3

Опис: Само Бог гарантује истинска људска права

Ислам је вера која је објављена целом човечанству. Она није посебна и ексклузивна само за Арапе или Азијате, мушкарце или жене, богате или потлачене. Ислам је вера и начин живота који људима осигурава да им сва права буду заштићена. Разумно је да човек размисли и да схвати да Онај Који га је створио зна оно што је најбоље за њега и Он (Бог) нам је дао приступ свим знањима која су нам потребна како би живели срећним и сигурним животом.

Муслимани верују да то знање можемо да нађемо у Кур'ану и у веродостојним предајама од посланика Мухаммеда, мир над њим, и да оно бива осигурано кроз Шеријат (Исламско право).

Ислам поставља легализоване одреднице и смернице и представља морални кодекс који је начињен како би сачувао права појединца укључујући његово или њено право на то да живи у сигурној заједници.

Посланик Мухаммед, мир над њим, је рекао: **„Ко ујутро осване сигуран и безбедан у својој околини, без притужби или болести у телу, и има довољно опсеркбе за цели дан томе као да је дат цео свет.“ (Хадис бележи Тирмизи)**

Шеријат (Исламско законодавство) је посвећен томе да сачува пет основних права: право на веру (Ислам), право на живот, право на разум, право на човекову част и на част његове породице и задње право је недодирљивост његовог приватног имања.

Уједињено друштво представља моралну и етичку основу у којој се чувају индивидуална права. Иако су права појединца од велике важности, ипак

ником није дозвољено да пређе преко права заједнице.

Општа одлука о људским правима садржи 30. чланова, који имају за циљ да осигурају право на живот и право на слободу и сигурност за све мушкарце, жене и децу. Не постоји сумња да је очување овакве одлуке частан чин, али је чињеница да је сваки од тих чланака одмерен од речи Узвишеног Бога у Кур'ану и предајама посланика Мухаммеда, мир над њим.

Члан бр: 1 и 2

Сви људи су слободни и рођени су са једнаком чашћу и са једнаким правима. Они су обдарени са разумом и требају да једни другима служе у духу братства.

Свако има право и слободе која су споменуте у овој декларацији, без икаквих разлика према раси, боји коже, полу, језику, религији, политичком или било ком другом убеђењу, националном или социјалном пореклу, богатству, рођењу или било ком другом сталежу. Такође, не сме се правити разлика међу земљама на основу политичког, правног или интернационалног положаја неке земље или подручја,

а којој нека особа припада, без обрзира да ли то било независно подручје, или било под туђом управом и мандатом, или да не поседује никакву сопствену владу већ да буде у свом суверенитету ограничена.

Кур'ан и Посланичке предаје

Постоји безброј стихова у часном Кур'ану који наглашавају част, једнакост и братство људи. Такође, Бог наглашава да права и слободе припадају свима, без обрзира на њихову расу, пол, њихово социјално порекло, националност, језик, боју коже или положај.

„О људи, Ми смо вас од мушкарца и жене створили и племенима и народима вас учинили да бисте сте се препознавали. Најугледнији од вас код Аллаха (Бога) је онај који Га се највише боји; Аллах (Бог) је, уистину, Она Који све у потпуности зна.“ (Кур'ан, 49:13)

Бог је створио човечанство како би били намесници на Земљи, људски род је претпостављен животињском, птицама и рибама и тиме им је дата велика одговорност.

„Како не видите да вам је Аллах (Бог) потчинио све што постојина небесима и на Земљи и да вас дарежљиво обасипа благодатима Својим, и видљивим и невидљивим?! (Кур'ан 30:21)

Први човек на Земљи, Адам који је отац човечанства, је почашћен и опхођено је према њему са нужним поштовањем. Бог је у Њега удахнуо Своју душу („Своју“ се мисли из почасти, јер богу све припада, а не да је удахнуо део Себе, као што се у језику каже „Божија кућа“ у Меки, што се односи на објекат коме се тим изразом даје почаст и степен, а не директно значење оп.п.), обликовао га је Својом руком и наредио је анђелима да се пред њим поклоне. Одавањем почасти Адаму, Бог је осигурао да цело човечанство заслужују част и поштовање. Ислам јасно наглашава да цело човечанство потиче од Адама и да су због свега тога сви браћа и сестре.

„И кад је анђелима Господар твој рекао: „Створићу човека од глине, па кад му облик употпуним и у њега дух Свој удахнем, ви му падните ничице!“ (Кур'ан, 38: 71-72)

Бог је рекао у Кур'ану 49:10, да су верници само браћа, исто као што је посланик Мухаммед, мир над њим, стално наглашавао нужност јачања братских

веза. Рекао је како нико неће постићи истинско веровање све док не буде за свога брата или сестру желио оно што жели и самом себи.²

Када је посланику Мухаммеду, мир над њим, постало јасно да се враћа своме Господару обратио се дубоким и снажним речима целом човечанству, а које је познато као „Опросни говор“. Он је испред себе гледао у скупину од 100.000 следбеника који су на равници Арефата (Брдо у близини Мекке оп.п.) стајали, а затим им је рекао: „**Читаво човечанство потиче од Адама и Еве. Арап нема предност над неарапом, а ни неарап нема предност над Арапом, белац нема предности на црнцем, а ни црнац нема предност над белцем, осим у богобојазности и чињењу добрих дела. Знајте да је муслиман муслиману брат и да муслимани представљају братску заједницу.**“³

² Хадис, „Сахих ел-Бухари“.

³ Овај говор са Опроштајног ходочашћа може се прочитати у књигама „Сахих ел-Бухари“ и „Сахих ел-Муслим“ као и у књигама Тирмизија и имама Ахмеда

Члан бр: 3

Свако има право на живот, слободу, сигурност и заштиту своје личности.

Кур'ан и Посланичке предаје

„Због тога смо ми прописали синовима Јаковим ако неко убије некога који није убио никога, или онога који на Земљи наред не чини – као да је све људе поубијао, а ако неко буде узрок да се нечији живот сачува - као да је свим људима живот сачувао.“ (Кур'ан 5:32)

Бог појашњава у Кур'ану да су људски животи свети. Крв не сме бити просипана и животи одузимани неправно. Право на живот је од основних начела у Исламу, оно је од Бога дато сваком човеку који живи на овој планети. Живот, као и част и достојанство, који живот са собом носи бивају схваћени као један од највећих поклона. Оно нам је од Створитеља дато у поверење. Самоубиство из очаја у нади у милост Божију или из било ког другог разлога је строго забрањено. Светост тела је недодирљива, чак и тела умрлих и о њима се мора водити рачуна са достојанством и нужном пажњом.

„Реци: „Дођите да вам кажем шта вам ваш Господар прописује: да Му ништа у обожавању не придружујете, да родитељима добро чините, да децу своју због немаштине не убијате, Ми и вас и њих хранимо, не приближујте се неваљалштинама, биле јавне или тајне; не убијајте оног кога је Аллах (Бог) забранио да се убије, осим када то правда захтева; то вам Он заповеда, да бисте разумели.“ (Кур'ан 6:151)

У свом опроштајном говору нас је посланик Мухаммед, мир над њим, подсетио на битност људских права у Исламу казавши: **„Гледајте на живот и посед сваког муслимана као на свето и поверено благо. Дајте поверене ствари њиховим правим власницима. Немојте никоме штету да чините како нико вама не би чинио штету. И увек се присећајте да ћете срести вашег Господара и да ће вас Он, сигурно, обрачунати за ваша дела.“**

Ропство и мучење

Опис: Како се Ислам опходи према неким појавама које су у данашњем друштву још увек тешко контролисане.

Општа декларација о људским правима се занима многим темама. Она покушава да осигура да се према људима опходи са поштовањем и достојанством. Ислам је вера која поштовање, достојанство и толеранцију високо цени, а права и одговорности које су садржане у Исламу су већ саме по себи правилник и одредница о људским правима.

Један од најважнијих принципа у Исламу је да је Бог створио људе како би чинили добра дела, а и да би уједно за своје поступке били одговорни. Сваки

човек поседује одређена права и одговорности и нико нема право да бесправно ограничава слободу другог.

Свако ко се усуди да одузме права Ислама која су његовим следбеницима дата, укључујући у то право на људско достојанство, сматра се преступником и тлачитељем. Бог позива оне који су Му покорни да се подигину и ангажују за права потлачених.

„Шта је вама па се не борите на Аллаховом (Божијем) путу за немоћне, за мушкарце, жене и децу који говоре: „Господару наш, избави нас из овога града чији су становници насилници, одреди нам заштитника и дај нам помагача.“(Кур'ан 4:75)

У четвртном члану опште одредбе о људским правима стоји: „Нико не сме бити задржаван у ропству или телесном заробљеништву; ропство и трговина робовима су у свим облицима забрањени.“

Ислам је још пре 1.400 година размотрио тему ропства.

У седмом веку након Исуса, мир над њим, Арапско друштво је било саткано од ропства, баш исто као и друге заједнице и правни системи на свету.

Робови су били лако доступни кроз ратове, дугове, отмице и сиромаштво; због тога се чинило беспотребним покушај укидања робовласништва, исто као нпр. укидање сиромаштва. Због свега тога је Ислам начинио ограничења и правила за робовласништво која су у коначници довела до потпуног укидања робовласништва.

Не постоји ни један текст ни цитат у Кур'ану или у веродостојним предајама посланика Мухаммеда, мир над њим, који наређују поробљавање људи; али можемо наћи безброј текстова који се залажу за слободу, као што је нпр. изрека посланика Мухаммеда, мир над њим: **„Обилазите болесне, храните гладне и ослобођајте робове.“**⁴

Исламско право признаје робовласништво као институцију, али јасно ограничава изнова долазак до њих, осим у једном случају: ратни заробљеници као и њихове породице. Муслиманске вође су често пута наређивали ослобађање заробљеника без откупнина или без замена за заробљенике.

⁴ Хадис, бележи „Сахих Ел-Бухари“

Основни принцип приликом опхођења са робовима у раном Исламу је био комбинација између правде, љубазности и самилости. Муслимани удељују мали удео свог годишње накупљеног иметка у облику милостиње, а један део од тог новца се користи управо за ослобођење робова. Ослобађење робова је исто тако откупнина за неколико облика престапа као што је прекидање заклетве или ненамерно убиство.

У последњих 200 година је западно друштво постепено укинуло робовласништво, али трговина људима још увек није окончана.

„Национал Географик“ проценује да у свету постоји 27 милиона мушкараца, жена и деце који су бесправно поробљени. И упркос чињеници да људи сачињавају и доносе одлуке о укидању робовласништва и да га осуђују наћи ћемо да је иронично да се данас роб продаје јефтиније него што је то било пре 200 година.

„Робови“ модерног доба су телесно у кретању ограничени или су притворени, или се терају на рад, или се држе под насиљем и контролом, они немају чак ни правне могућности да се на неки начин откупе, а не постоји ни нека правно ангажована особа која проверава однос према њима. Робовласништво

постоји „испод радара“ (невидљиво оп.п.) и уобичајено је повезана са дрогом, проституцијом и другим нелегалним активностима.

Ограничење које је поставио Ислам у погледу робова дало је робовима права и заштиту од било каквог лошег опхођења према њима. Само дело ослобађања роба у Исламу се сматра од најбољих дела, а која тој особи доноси благослов и велику награду на будућем свету. Ислам има у себи ту садржану способност да нежељене особине у људској природи открије и да их регулише.

Робовласништво и телесно затварање не могу да буду успешно уклоњени све док човечанство не призна да је у Божијим законима право и пуно утемељење за људска права.

А све ово исто може да се каже и о мучењима и ужасним нечовечним кажњавањима која постоје. Све ове ствари не могу бити у потпуности докинута док човечанство не схвати да постоји само један Бог и да Његово обожавање превазилази живот на овом свету (у значају и прописаности јер је то циљ живљења оп.п.) . И данас постоје мучења упркос одлукама и уговорима о људским правима, које се боре против таквих лоших опхођења.

Ужасно и претерано кажњавање је у Исламу забрањено. Сваки човек који је део светске популације заслужује вид поштовања у опхођењу према њему без обзира на његову расу, боју коже, веру или националност.

Посланик Мухаммед, мир над њим, је ужасне и неуобичајене облике кажњавања забранио изричито чак и у околностима рата. Нагласио је да нико не сме да буде спаљен жив или да буде кажњаван са ватром и да рањени војници не смеју да буду нападани, а исто тако и да заробљеници не буду бесправно убијани. То је рекао својим следбеницима: **„немојте да budete ни осорних срца нити презрених својстава.“**⁵ Исто као што је и људе упозорио на неправду казавши: **„Неправда је тама на Судњему дану.“**⁶

Декларација која је сачињена у Каиру, у Египту о људским правима наводи у своме 20-ом чланку:

„Забрањено је некога без легитимне основе затворити, његову слободу ограничавати, а ни

⁵ Хадис, бележи „Сахих ел-Бухари“.

⁶ Ибид.

протеравати или кажњавати. Забрањено је некога телесно или душевно мучити, понижавати или лоше и нечасно се према њему опходити.“

Провођење људских права у Исламу је неодвојиво повезано са спровођењем исламског права (шеријата). Ислам јасно обећава да они који следе Божије законе да ће уз Божију гаранцију заслужити вечну срећу у Рају. Али онај ко изабере да ограничава или одузима људима права која су им од Бога дата такав заслужује казну.

„На Судњем дану ће права бити дата онима који их заслужују (исто као што ће се и неправда исправљати)...“⁷

⁷ Хадис, бележи „Сахих ел-Муслим“.